

Zapomniane biblioteki (Joanna Bądkowska)

07.09.2008.

Przedbórz kojarzony jest zawsze z walorami turystycznymi, pięknym krajobrazem i przyrodą. Czy nasze miasto może się poszczycić tylko tym? Szkolnictwo w Przedborzu rozwijało się, szkoły wykształciły wielu zacnych obywateli. Z pomocą zawsze przychodziły biblioteki.

Szkoła Męska (1817-1911), Szkoła Elementarna Żłobowska założona przez Panią Katarzyną Gaur (1866-1868), szkoła Elżbiety Jopkiewicz (1910-1913), to tylko niektóre, ale we wszystkich były biblioteki. Jak widać tradycje bibliotekarskie są bogate i sięgają dawien dawna. Zaraz też po zakończeniu działań wojennych, gdy organizowano szkoły nie zapomniano o tych ważnych placówkach. Do pierwszej powojennej biblioteki szkolnej księżki przekazała pani Janina Sosna w ilości 162 szt., które ukrywała w czasie wojny, a 30 szt. przekazał Inspektorat Szkolny z Końskich.

Prócz szkolnych bibliotek były też inne. Jedną z ważniejszych była biblioteka Koła Miłośników Sceny. KMS powstało w 1924 roku, a do jego powstania przyczynili się: ks. dr Antoni Rączajski i nauczyciele Helena i Zdzisław Widłowie, a także Zofia i Antoni Murawscy. Głównym celem działalności koła było dawanie przedstawień. Postanowiono także powołać do życia bibliotekę, która mieściła się przy ul. Pocztowej 26.

W dniu 1 marca 1925 roku przyjęto pierwszych czytelników. Skromny księgozbiór liczył 36 księzek. Z roku na rok przybywało czytelników, a i zasoby biblioteki się powiększały. Po kilku latach swej działalności w 1930 roku bibliotekę przejął Tymczasowy Zarząd miasta Przedborza. Po wielu trudnych i burzliwych okresach, gdzie czas wojenny dał się także we znaki możemy się nie cieszyć także dziś jako Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej. W 1924 roku ks. Rączajski utworzył także Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej. Wraz z dr Jerzym Wójcickim przybyli na pierwsze spotkanie z młodzieżą. Biblioteka mieściła się później w Domu Ludowym im. Papieża Piusa XI, który został wybudowany dzięki staraniom wspomnianego księdza. 5 września 1939 roku został spalony przez Niemców.

Pod koniec XVIII w. Europie Zachodniej zaczyna wzrastać zainteresowanie dużych bibliotek judaikami. Znaczna część żydów polskich posługiwała się swobodnie językiem jidysz, co było przyczyną powstawania i tworzenia żydowskich bibliotek ludowych. Przedbórz miał je dwie: jedna związana z Kultur Verein zwaną Sholom Aleichem była pod wpływem komunistów, drugą organizacji Mizrahi. Kultur Verein miał także czynne kółko dramatyczne powstałe w 1930 roku. Historia bankowości w Przedborzu rozpoczyna się w 1930. Ignacy Witek wraz z innymi działaczami założyli „Kasę Stefczyka”. Biuro Kasy mieściło się na ul. Warszawskiej 10 i sędziowała ze Spółdzielni Społyców „Jedność”. Prawdopodobnie w tym właśnie czasie działała tam kolejna przedborska biblioteka.

Także księża przedborscy dbali o rozwój intelektualny mieszkańców. Przed II wojną światową istniała biblioteka parafialna. W 1960 roku przybył do Przedborza ks. kan. Wacław Tomczyk, który posiadał również zamiłowanie do księzek. W jednej z sal wikariatu na ul. Kieleckiej otworzył bibliotekę. Była to biblioteka mała, nigdzie nie zarejestrowana. Po jego odejściu przez krótki okres zajmowała się nią młodzież należąca do organizacji kościelnych.

Do dziś przetrwała tylko jedna biblioteka. Służę swym mieszkaniem od lat i miejmy nadzieję, że będzie służyła jak najdłużej.

Joanna Bądkowska